

SEDEM LET NA RAŠICI

Matevž Marinko

Rašica je kraški osamelec na severu Ljubljane. Njen najvišji vrh je Vrh Staneta Kosca z višino 641 metrov nad morjem. Pogosto je bil to cilj kolesarskega izleta naše družine. Na vrhu je razgledni stolp. Pogled se odpira po kar precej hribih, ki pa za članek niso zares pomembni. Vidimo namreč tudi severni, planotasti del Rašice. Tamkajšnje vrtače so mi že od nekdanj burile domišljijo. So vendar kraški pojav. Ziher je tam tudi kakšna jama! Odgovor na to vprašanje sem dobil, ko so se moje računalniške spretnosti izboljšale do te mere, da sem odkril eKataster. Na Rašici so jame! Noro! To je nujno treba preveriti!

Pa smo šli. Brata, kakšen kolega ali več njih in jaz. Začeli smo z vodoravnica-mi, kasneje pa smo se s plezalno opremo znašli tudi pred kakšnim breznom. Morda si bralec lahko predstavlja, da nam je bila po blatnem prihodu domov plezalna oprema prepovedana. In tako sem se znašel na ferajnu. Načrti po stenah, poročilo o novih odkritjih v Grvnu, raziskovalci s tako bogatimi izkušnjami! Seveda sem pomislil, da bi se tudi na Rašici dalo dobiti kaj novega in začeli smo z iskanjem. Kmalu je sledil prvi val korone. Bilo je super, vsak dan smo bili z bratom na Rašici. Anže se je celo odločil za jamarstvo šolo. Našli smo jamo Smrekarjev studenec in se na njenem koncu skozil šoder prekopal do sifončka. Ugotovili smo tudi, da je iskanje jam težavno in da kdaj poseben izziv predstavljajo tudi že registrirane jame z zgrešeno lego.

Kasneje sem na Rašico najpogosteje zvalil Perota. Poleg kopanja v Škajnerci 1 nad Vesco, ki je prineslo nekaj novih metrov, sva odkrila tudi Jamo brez zraka. V njej se da dihati, o izvoru imena pa si lahko preberete v Glasu podzemlja 2021. Vsekakor je bilo epsko. Akcije so bile večinoma popoldanske, s kolesi. Lepi časi.

Omenim lahko še Peskovnik, zaradi dokaj močnega prepaha. Nekaj metrov pred jamo ponika manjši potok, vhodno brezno pa se zdi kot nekdanja struga. Glavni motivator pri kopanju podora na dnu jame je bil Adam. Opravljenih je bilo kar nekaj akcij, seveda popoldanskih, ki so se po navadi zavlekle kar pozno v noč. Vedno je bilo lepo priti iz Peskovnika pod zvezdnato nebo. Čeprav vhodni deli zmrznejo, je jama najprijetnejša pozimi, saj se zaradi obratnega prepaha vse blato v jami posuši. Akcij nisem štel, bilo jih je okrog deset, približno toliko kot prekopenih metrov. Preboj je sledil februarja 2025 po skoraj

enoletnem premoru. Prišli smo v 30 metrov globoko brezno, ki pa se na žalost zaključilo. V oknu smo s plezanjem našli še nekaj rovov, ki se pretežno končajo podorno, brez omembe vrednih možnosti za nadaljevanje. Raziskave smo zaključili z doseženo globino 51 metrov in dolžino 147 metrov. Če zna kdo povedati, kako naprej, je njegovo mnenje seveda zaželeno.

Letošnji januar je postregel z zelo dobrim, suhim snegom. Uspel sem ga izkoristiti, našel sem dihalnik. Poševno luknjo v velikosti pesti, dolgo slab meter, sem precej hitro spravil v prehodno obliko. S Tajem sva na globini 22 metrov na prvi akciji ostala brez vrvi. Naslednjič sva šla v jamo s Perotom. Čeprav do jame nisva šla s kolesi, sva zganjala nostalgijo. Znašla sva se v neki skoraj navpični špaltni, nastali v prelomu. Rinila sva čim globlje in z doseženo globino 57 metrov s prvega mesta rašiške lestvice izrinila Brezno 1 pri Dovčarju. Najlepše pa je bilo to, da jame še ni bilo konec, samo višje po špaltni je bilo treba do nove stopnje. Jama je zaenkrat dolga 174 metrov, globoka 63 metrov in zagotovo še ni rekla zadnje besede. Po dolžini je zaenkrat izenačena s Sršenovo Kajžarce, a zadnje raziskave še niso izmerjene. Imena še nima, trenutno ji pravimo Magična 2. Na Rašici za magično mejo namreč velja globina 30 metrov. Če ima kdo kakšno dobro idejo za resno ime, je seveda dobrodošla.

Taj Kuščer in Primož Presetnik sta se v lanskem letu lotila digitalizacije vseh zapisnikov rašiških jam, ki jih naš kataster premore. Taj je bil z mano tudi kar dosti na terenu, enkrat pa smo skupaj s Primožem pregledovali že znane vhode in jim določali lego.

Novembra 2025 smo izvedli tudi čistilno akcijo. Brina Mitrovič Slapar, Eva Zalaznik (JKŽ), Twan Lange in jaz smo iz Sršenove Kajžarce potegnili nekaj vreč smeti. Všeč mi je, da je to delo opravljeno, je pa na Rašici še precej onesnaženih jam. Nekaj je bilo tudi govora o čistilni

v eni izmed novih, a na žalost še ni bila izvedena.

V tem času smo površno uspeli pregledati celotno Rašico, podrobneje pa smo se spravili nad zahodni del, nad pobočja pri vasi Vesca. Tam smo seveda našli največ jam, tudi dve globlji od 50 metrov. Smo z odkritji zadovoljni? Je jamar sploh s kakšnim odkritjem zadovoljen? Rašica je tako ali tako proces. Spremlja me od čistih začetkov, pa do zdaj, ko si domišljam, da imam nos za iskanje jam in nadaljevanj. Mogoče te lahko nauči potrpežljivosti. Težko se je vrniti s Kanina ali Poljane po kakšnih hudih raziskavah na ta (napisal bi beden, pa nočem) hrib. Samega sebe prepričujem, da so raziskave sistematične, v resnici pa grem na teren točno tja, kamor se mi ravno dvigne. Včasih se to zgodi zelo pogosto, skoraj vsak dan v tednu, potem pa kakšen mesec sploh ne. Seveda so akcije pogostejše, ko je poleg mene motivator še kdo drug.

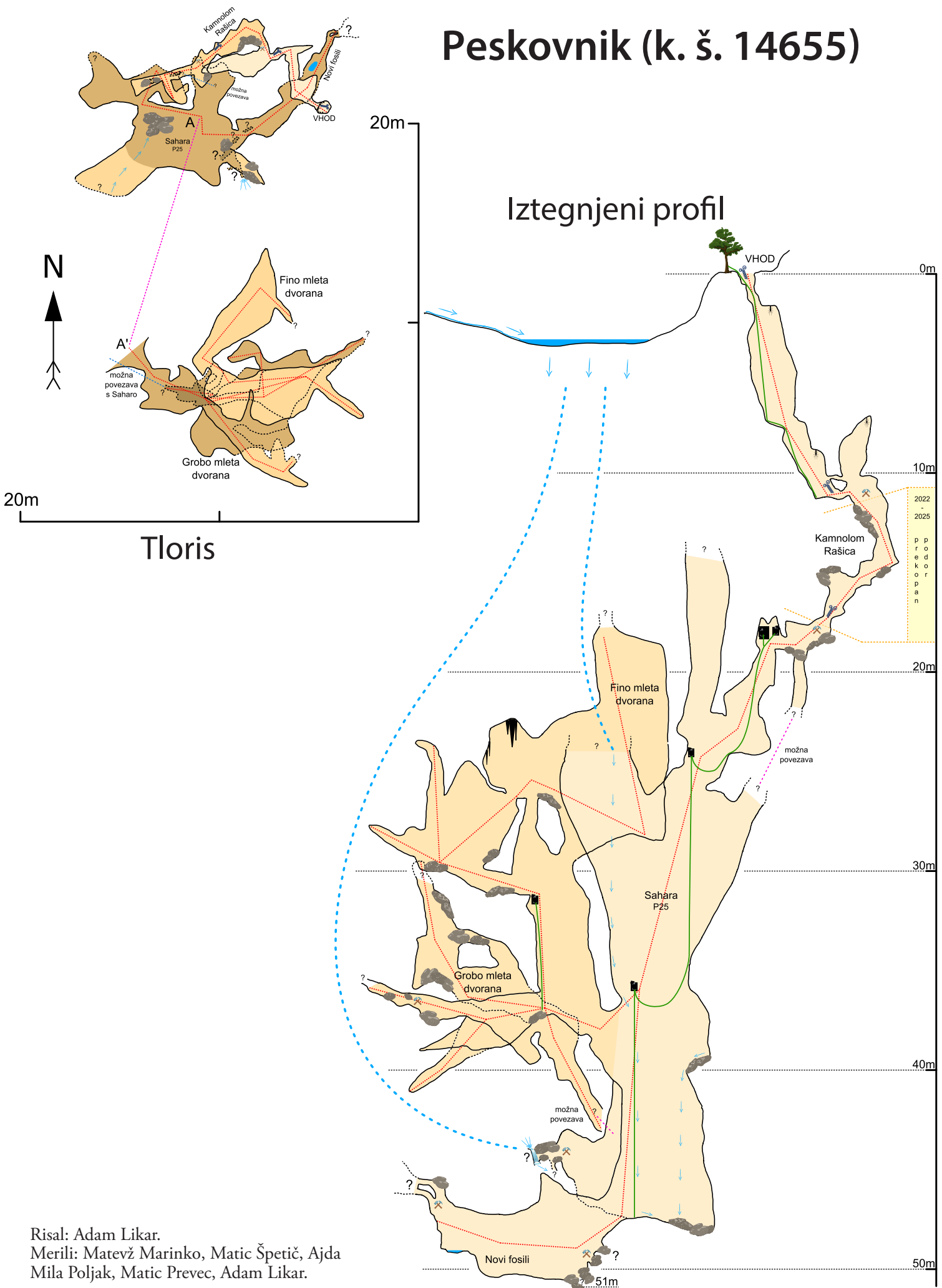
Kdo smo sploh bili na Rašici? Vseh ne bom našteval, saj bi koga zagotovo pozabil. Vedno sem našel nekoga in ga prepričal, da je Rašica totalno zanimiva. Sprva sta bila to brata Jaka in Anže, nato Pero, Adam in nazadnje Taj. Poleg njih sem po navadi novačil razne tečajce, takoj po zaključeni jamarški šoli. Zna biti, da so koga rašiške ožine dokončno odvrnile od jamarstva, drugi, za katere je bilo ocenjeno, da jih jamarstvo absolutno ne zanima, pa zdaj precej redno hodijo po jamah. A se kdo prepozna?

Se je treba počasi preseliti na kakšen drug hrib? Verjetno ne, Rašica je ena in edina. Z veseljem pa pomagam pri podobnih projektih. Nekaj lanskih tečajcev je že začelo z iskanjem v svojih krajih. V lanskem letu sem bil prisoten tudi pri prebojih v Gorjancu in Trmoglavki. V obeh primerih se je lokalnim jamarjem na njihovem hribu izpolnila želja. Tudi na Rašici je nekaj večjega, v to sem prepričan vsaj toliko, da se tja vračam spet in spet. Upam, da strast pri iskanju, kopanju in raziskavah v prihodnje ne ugasne. Rašica je vendarle špica! ■

Nekaj pa smo vseeno napraskali. Hvala Pero, Adam in Taj za načrte in zapisnike o rašiških globinah.

Jama	Katastrska št.	Dolžina	Globina
Smrekarjev studenec	14133	11 m	2 m
Jama brez zraka	14135	70 m	16 m
Peskovnik	14655	147 m	51 m
Lumenica	14888	11 m	8 m
Pajkova spalnica	15852	44 m	13 m
Magična jama	15854	50 m	28 m
Božičkova odkopanka	15856	20 m	9 m
Špaltna nad cesto	še nima	23 m	11 m
Tenjer	še nima	11 m	3 m
Magična 2	še ni oddana	174 m	63 m

Peskovnik (k. š. 14655)

Risal: Adam Likar.
 Merili: Matevž Marinko, Matic Špetič, Ajda Mila Poljak, Matic Prevec, Adam Likar.